

Erich Schwepsch, Toespraak tot de leerlingen van de 12^e klas, bij de gedwongen sluiting van de Waldorfschool (1938)

Erich Schwepsch was musicoloog en trad nog ten tijde van het schoolleiderschap van Rudolf Steiner tot het college toe. Hij was degene die het leerplan voor de kunstvakken (de vier kunstperiodes in klas 9 – 12 ontwikkelde). In de tekst is het woord Passion met Lijden vertaald. Hier werd dat in een dubbele betekenis gebruikt. De tekst komt uit der 'Lehrerrundbrief' No.20 uit 1979.

Thema: elementen uit het leven van de klas (toneelstuk en architectuurperiode) en de verbondenheid met de Waldorfimpuls.

Beste leerlingen van de Waldorfschool!

Beste leerlingen van de 12^e klas, vrienden en medewerkers!

De Waldorfschool is in deze paasdagen [de sluiting vond op 30 maart, vlak voor het begin van de Paasvakantie plaats, M.] in een toestand van Lijden geraakt. Gesmaad, belasterd, veroordeeld, geslagen en gekruisigd leggen wij haar met een zuiver hart in het graf. Maar het is belangrijk, zowel voor ons als voor de toekomst *hoe* wij haar in het graf leggen. Niet vervallen, niet ziek, maar – en dat willen wij in onze harten bewaren –, als een wonder, bloeiend en blakend van leven.

Een voorbeeld voor vele! Wij horen vandaag voor de laatste keer het orkest waar we zo van zijn gaan houden. Hoewel het leerlingenaantal door het opnameverbod van nieuwe leerlingen voortdurend afnam en de school op het laatst maar de helft van het leerlingenaantal van vroeger had, werd het orkest steeds groter en steeds beter, ja aan het eind hadden we zelfs twee orkesten. Hoe was dat mogelijk? Zoals iemand die gezond gevormde ogen heeft, de wereld ziet, zo kwam de behoefte aan muziek en het vermogen om instrumenten te bespelen als iets vanzelfsprekends uit het rijke zieleleven van deze school voort. De school heeft daarmee bewezen dat het muzikale niets bijzonders is, maar dat zoiets vanzelf intreedt als het hele innerlijke leven van iemand blij en vol leven is. Ja, de school stroomde over van muziek en het mooiste was, dat ook de persoon zich meldde die dit overstromende, klinkende leven wist op te vangen, wist te temmen en in de vorm wist te brengen. En ik weet, dat jullie daarom de heer Wickenhauser allemaal zo graag mogen.

Wat zijn er deze laatste dagen veel bijzondere dingen gebeurd! – Jullie leerlingen van de 12^e klas hebben ons allemaal verrast met de mooie uitvoering van Strindberg's 'Geheim van het Gilde'. En hoe vaak kwam het in deze laatste periode (architectuur) tot onverwachte overlappingsen en verbindingen. Heel exact leerden wij iets over het geheim van een bouw Gilde, van waaruit een gotische dom gebouwd kon worden. Dat was het constructiegeheim van de bouwmeester: de 'gerechte Steinmetzgrund' [het fundament van de ware steenwerker]. Wie tot het Gilde behoorde en de 'Steinmetzgrund' kende, kon aan willekeurig welk deel van het gebouw werken zonder dat hij het totale plan in alle

bijzonderheden kende, terwijl er uit de afzonderlijke delen toch een harmonisch geheel ontstond.

Zo een gildegeheim dragen wij ook in ons. Ook deze school heeft een ‘waar fundament’ [gerechter Grund] van haar bouwmeester Rudolf Steiner ontvangen: dat was het zuivere beeld van de mens dat ons allemaal op een levende manier omhulde. Leraren zowel als leerlingen en dat tot in de kleinste dingen alles doordrong. En uit de kracht daarvan voegde het werk van iedereen afzonderlijk zich in het prachtige geheel in.

Deze ‘gerechte Steinmetzgrund’ van de Waldorfschool zal nu getroffen worden. De school kan getroffen worden, maar de ‘Steinmetzgrund’ kan niet getroffen worden wanneer hij in de harten is verzonken en daarin is opgenomen. Uit de goddelijk-geestelijke wereld werd die eens door onze grote leraar ontvangen, door offerende bloedskrachten naar beneden gedragen, in duizend harten met liefde neergelaten. Wij dragen nu een ‘gerechte Steinmetzgrund’ in ons wanneer wij de ware leden van het Waldorfschoolgilde zijn waarop ieder van ons het juiste bouwwerk van zijn leven kan oprichten dat geschikt is voor de opgaven die het leven in de toekomst aan hem zal stellen. En ook al zullen wij misschien niet meer van elkaar horen, toch zullen wij aan één onzichtbaar gebouw bouwen waarvan alle onderdelen zich in het beeld van echte menselijkheid tot één geheel aaneen kunnen sluiten. En wat zo op de juiste manier in het geheel past, heeft ook een innerlijk leven. Dat kan ook de tijdelijke dood doorstaan, want het kan tot opstanding komen. Deze ‘Grund’ willen wij in ons binnenste heilig behoeden.

Zo nemen wij afscheid van dit huis dat ons zo dierbaar geworden is. Het geheim van ons Waldorfschool gilde en van haar medewerkers zal blijven, waar het op de juiste manier is opgepakt. Daarom dragen wij deze plaats na haar Lijden ten grave. Maar waar men op de juiste manier door het Lijden gaat is men ook zeker van de krachten van de opstanding.